

Kroniek van een overzichtelijk jaar

DIANE BROECKHOVEN

**Kroniek
van een
overzichtelijk jaar**

Opgedragen aan mijn broer Robert (1948-2018),
die in de voorlaatste maand van dit overzichtelijk jaar
onverwacht aan zijn grote reis begon.

© 2019 – Diane Broeckhoven & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslagontwerp: Mulder van Meurs, Amsterdam
Vormgeving binnenwerk: theSWitch, Antwerpen
Foto auteur & omslagfoto: Christophe De Wit

NUR 320
ISBN 978 94 6001 812 1
e-boek
ISBN 978 94 6001 813 8

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere
middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden
gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

‘Niets is zo moeilijk te verdragen als een reeks van goede
dagen.’ – *Goethe*

‘In the end, we’ll all become stories.’ – *Margaret Atwood*

‘A writer is someone who pays attention to the world.’ –
onbekend

December 2017

30 december

De voorlaatste dag van het jaar is een zaterdag. Boodschappen doen. Een wasje op dertig graden draaien. Enkele achterstallige kerstkaarten schrijven. De scherven van een uit de kerstboom gevallen bal bij elkaar vegen.

Een dag zonder mijlpaalgehalte. Hoewel. Vandaag vertrekt mijn dochter naar Bangladesh, haar geboorteland. In 1993 maakten we samen een rootsreis, zij en ik. In 2000 ging ze in haar eentje terug om in een project voor kansarme meisjes en vrouwen te werken. Toen was ze er klaar mee, met haar land en met het zwarte gat dat rond haar geboorte en afkomst hangt. Dichter bij haar wortels dan ze toen geweest was, zou ze nooit komen. Zei ze. Maar een recent schandaal in Nederland over corruptie rond de adoptie van Bengaalse kinderen in de jaren zeventig deed haar bloed weer kruipen waar het niet gaan kan.

Mijn bijdrage aan deze reis is van een geheel andere orde dan zeventien jaar geleden: ik heb een figurantenrol gekregen. En al kan ik via de app Polarsteps precies volgen waar ze zich bevindt en kan ik haar dagelijkse reisverslagje lezen, wat er in me omgaat heeft alles te maken met de zwaarste opdracht van het moederschap: loslaten.

‘Laat me, laat me mijn eigen gang maar gaan,’ zong Ramses Shaffy, een tekst die me in mijn jonge jaren uit het hart gegrepen was. Nu, vele jaren later, doe ik mijn gloeiende best om mijn meisje, dat eigenlijk mijn meisje niet is, maar toch ook weer wel, haar eigen weg te laten gaan. Op de website van de vereniging die de reis naar haar geboor-

teland organiseert, lees ik: 'In de jaren zeventig werden zo'n 450 kinderen uit Bangladesh geadopteerd in Nederland. De adoptiefouders waren veelal naïeve idealisten.' Ik protesteer niet. Ik zwijg.

31 december

In tegenstelling tot de vorige jaren zal ik oudejaarsavond niet in mijn eentje vieren, maar samen met vriendin E. In mijn dagboeknotities van zeven jaar geleden, die ik tijdens het ordenen van mijn archieven nog eens te hooi en te gras doornam, lees ik dat ze me toen in een mailbericht in één adem meedogenloos en een controlefreak noemde. Ik moet er nu om gniffelen, hoewel het destijds door haar in alle ernst gezegd en door mij in alle ernst bestreden werd. Het recente verlies van haar zoon heeft haar gekraakt en tegelijk onze vriendschap verinnigd. Drama's met kinderen verbinden moeders. Als de grens van het verdriet bereikt is, heb je niets meer te verliezen. Dan vind je elkaar en hou je elkaars hand vast. En dat volstaat.

Het wordt een fijne avond, met licht verteerbare kost, goede gesprekken, lachsalvo's, met net genoeg maar net niet te veel wijn. Tussen hoofd- en nagerecht leggen we tarotkaarten. Dat doe ik ieder jaar bij de jaarwisseling, als richtsnoer en om mijn goede voornemens kracht bij te zetten. E. gelooft er niet in, al buigt ze zich hopen op betere tijden gretig over de uitgewaaierde kaarten. Ik geloof in alles, dus ook in de eerste als de tweede leg die me een overzichtelijk jaar beloven.

Januari 2018

1 januari 2018

Jarenlang was 1 januari de dag waarop het volledige nageslacht – kinderen, schoon- en kleinkinderen, exen inbegrepen – zich ter verwelkoming van het nieuwe jaar in het appartement van mijn ouders verzamelde. Dat was eigenlijk niet op zoveel volk berekend, maar met wat ellebogenwerk lukte het altijd weer. De tafel werd feestelijk gedekt met twee *rallonges* waarop een gesteven tafellaken werd uitgespreid, cava heette nog schuimwijn en na een overgangperiode van de kaastafels waar je geen werk aan had, nam een traiteur uiteindelijk de culinaire taken van mijn moeder over. De toastjes met krabsalade en met twee kleuren nepkaviaar waren altijd wat wak wegens ruim van tevoren bereid en in de geest van de tijd werden ze stilaan verdrongen door olijven en mini-pizza'tjes van Iglo. Ook de Tuc-koekjes en zoute pinda's verdwenen in de loop der jaren geheel van het toneel. Iedereen vanaf zestien rookte en/of dronk. Een kniesoor die daarop lette. In een doorsnee huishouden waren evenveel asbakken als koffiekopjes aanwezig. Ieder jaar waren we weer allemaal present en wensten we elkaar met klapzouen alles toe wat er te wensen viel, waarbij een goede gezondheid het hoogst scoorde.

Na het overlijden van onze ouders, respectievelijk in 2001 en 2014, zetten de drie weeskinderen Broeckhoven – mijn oudere zus, mijn jongere broer en ik – de familietraditie voort. Om de beurt schuiven we bij elkaar aan tafel, praten we bij, wisselen we familieroddels uit en geven we elkaar nutteloze cadeaus.

Dit jaar hebben de feestelijkheden plaats aan de kust, ten huize van mijn zus en haar man. Mijn kleine broertje, die bij leven en welzijn in de herfst van dit jaar zeventig zal worden, wacht me met de auto op bij de tramhalte om zijn hoek, zodat hij onze gehavende koekenstad niet in hoeft. Als hij uitstapt om het portier voor me te openen – een goede opvoeding gaat jarenlang mee – schrik ik. Na een zware operatie twee jaar geleden is hij in alle richtingen gekrompen en jaren ouder geworden. Thuis valt dat minder op of ben ik eraan gewend geraakt, maar gelaarsd en gespoord in de buitenwereld bezorgt het me een schok. Onderweg, terwijl ik zijn profiel stiekem bestudeer, zie ik het blonde jongetje van vroeger weer af en toe tevoorschijn komen. Het broertje dat zonder protest altijd naar mijn pijpen danste. Dat gewillig krulspelden en metalen klemmen in zijn haar liet aanbrengen, omdat ik zo graag kappertje speelde. Het brave jongetje dat zich als passagier voorop mijn step of op de bagagedrager van onze gamele fiets door de dreven van het Boechout uit onze jeugd liet vervoeren. Nu zit een door kanker getekende man naast me, die zijn auto laveert door het nog niet op gang gekomen verkeer.

Ik heb uitgekeken naar ons nieuwjaarsfeestje, want ik ben, op het sentimentele af, een familiemens. Maar ik weet ook dat ik al na een uur in het geheel nieuw ingerichte appartement van mijn zus, dat het beste van alle meubelboulevards in zich verenigt, weer heftig naar mijn huisje zal verlangen. Naar mijn eigen wereld, mijn vertrouwde nestgeur. Zo ook vandaag. We praten, we eten uit de mooiste borden van mijn moeder met het blauwgouden randje, die niet in de vaatwasmachine mogen. We horen hoe ze ons streng toespreekt vanuit de kosmos: ‘Denk erom, dat servies mag niet in de vaatwasser want anders verdwijnt het goud.’

Mijn zus heeft zich uitgesloofd in kwaliteit en in kwantiteit. Na het voorgerecht – kreeft – ben ik al verzadigd, maar het mooiste, het beste en het veelste moet nog komen. Mijn broer blijft een nachtje slapen en plakt er nog een familiedag aan vast. Ik verlaat na een middag schransen om tien over zes het pand, op weg naar de kusttram die me naar het station van Oostende zal brengen. In de zo goed als lege trein naar Antwerpen begin ik mijn stal al te ruiken.

2 januari

‘Ik wens alle afstekers van vuurwerk zware kwetsuren toe, want mijn hond is doodsbang voor de knallen,’ lees ik op Facebook. De reacties op het bericht zijn van hetzelfde kaliber. De namen van de diervriendelijke afzenders schokken me nog meer dan de bloeddorstige berichten zelf: het betreft collega’s en bekenden van me. Ik kan het niet laten te reageren op sommige weinig subtiele opmerkingen, want behalve in tarotkaarten geloof ik ook in de kracht en het effect van woorden. Als je iemand zware kwetsuren en dodelijke ziektes toewenst, ook al is dat uit medeleven met je huisdier, wordt het hoog tijd om je geweten en je taalgebruik eens te onderzoeken. Je bent dan namelijk geen haar beter dan de vuurwerkfanaten.

Er wordt collectief gereageerd dat het maar bij wijze van spreken was.

De Nederlandse rapper Boef zegt dat ook. Toen hij een paar weken geleden in de vroege ochtend met een leuke band stond te stuntelen langs de kant van de weg, werd hij gedepanneerd door drie jongedames die na een nachtje stappen op weg naar

huis waren. Heldinnen als je het mij vraagt. Hij schreef echter een nummer over hen en noemde hen *kechs*, hoeren dus, want fatsoenlijke vrouwen lopen zo laat niet meer op straat. Radiozenders boycotten daarna – terecht – zijn liedjes en zijn weinig stichtelijke teksten. Hij had het niet zo bedoeld, protesteerde hij luid. Hij had het alleen maar gezegd.

Boef is overigens niet de enige die het woord hoer on-eigenlijk gebruikt. Een tijd geleden las ik op de Facebook-pagina van mijn kleindochter dat ze door een vriendinnetje liefkozend *putain* werd genoemd. Ik was geschokt. Toen ik haar vroeg of ze wist wat dat betekende, stelde ze me gerust. Ja hoor, dat wist ze, maar dat zeggen jongeren nu eenmaal tegen elkaar. Bij wijze van spreken. Ze bedoelen daar niets kwaads mee. Diezelfde avond zag ik in *Iedereen Beroemd* een jong Vlaams stel, dat een paar maanden in Japan verblijft en ons daar middels filmpjes regelmatig verslag over doet. Ze lagen samen in bed, moe maar gelukkig na een drukke Japanse dag. De jongen streek teder de haren van het gladde voorhoofd van zijn meisje, en zei hartgrondig verliefd ‘Slaapwel, *putain*’ tegen haar. Dat je je als meisje of vrouw ‘hoer’ moet laten noemen, al dan niet bij wijze van spreken, is niet opgenomen in de *#MeToo*-lijst van grensoverschrijdend gedrag, maar daar mogen ze wat mij betreft gerust wat aan doen.

7 januari

Het ordenen van mijn archieven gaat onverminderd door. Al maanden houdt het me enkele uren per dag bezig. De verleiding is groot om alle teksten die in de loop van vijftig jaar aan mijn pen ontsproten zijn te lezen, te herlezen en te herkau-

wen, waardoor het archiveren en opruimen een werk van zeer lange adem is. Tot nog toe leverde het een oogst van zeven verhuisdozen vol materiaal op: manuscripten, kranten- en tijdschriftartikelen, gedichten, literaire prijzen, notitieboeken, brieven, affiches, programmaboekjes, fanmail, correspondentie met collega’s en confraters. Op hun verzoek geef ik mijn literaire nalatenschap in handen van het Antwerpse Letterenhuis, dat het met zorg zuurvrij zal opslaan in zijn onderaardse gewelven, dicht bij Jeroen Brouwers en Herman Brusselmans en op een steenworp van Conscience.

Vandaag stuit ik op een margarinedoos vol handgeschreven brieven en kaarten uit het predigitale tijdperk. ‘Persoonlijke correspondentie’ heb ik er ooit met een alcoholstift op geschreven. Rommelend in de naar kantoorklerken ruikende inhoud, vind ik pennenvruchten – ik beloof dit vreselijke maar toepasselijke woord slechts één keer te gebruiken – van vriendinnen, van mijn kinderen in alle levensfasen, van mijn vader, van mensen uit vorige levens die ik me nauwelijks kan of wil herinneren.

De enveloppen met grote, ronde letters springen er meteen uit. Ik voel hoe de oude pijn opspeelt en het litteken steekt, alsof er regen op komst is. Ik vouw de brieven open, leg ze op chronologische volgorde en herlees ze aandachtig. Allemaal. Het is een avondvullende bezigheid. In de eerste exemplaren rijgen nieuwtjes en confidenties zich aaneen tot liefdevolle epistels. In de laatste overheerst de boodschap ‘blijf voortaan uit mijn buurt’ en ‘ik wil je nooit meer zien’. In grote, boze letters, met veel uitroeptekens en onderstreepte quotes waar de woede vanaf spat. Bij het lezen van sommige passages springen de tranen me in de ogen. Ik heb veel liefdesverdriet gehad in mijn leven, al dan niet opgeklopt door een

licht dramaqueen-gehalte, maar het verdriet om deze verloren vriendin V. heeft mijn hart destijds gebroken. Wat is er toch gebeurd dat onze vriendschap, die ik als uniek en onverbreekelijk ervoer, plots zo genadeloos van tafel werd geveegd? Tot op de dag van vandaag weet ik het niet en werd de boot om een en ander als volwassenen uit te praten met ijzeren hand afgehouden.

In een impuls verscheur ik de brieven en gooi de snippers bij het oud papier. Er is geen enkele reden om ze nog langer te bewaren. Het opruimen lucht me meer op dan ik kan zeggen. De daaropvolgende nacht droom ik van V. Fietsend door mijn straat lacht ze breed naar me. Ze is geen dag ouder geworden in de zeventien jaar dat we elkaar niet meer gezien hebben.

Twee dagen nadat ik me van al haar brieven én van haar woede heb bevrijd, tref ik bij de post een paar late nieuwjaarskaarten aan. De lichtblauwe envelop met de grote, ronde letters bezorgt me een vleug kippenvel. Zie ik spoken? Nee, het is echt. V. heeft me na al die jaren radiostilte een nieuwjaarsgroet gestuurd, één met een witte duif op een lichtblauwe achtergrond. Ze schrijft dat ze nog altijd van me houdt zoals voor de 'misverstanden'. Dat ze me het allerbeste en een mooi leven toewenst. Hoewel haar woorden op een nieuw begin lijken, klinken ze ook als een afscheid. Ik ben er uren beduusd van.

Nog dezelfde dag stuur ik haar een kaart terug, één met twee kleine Boeddha's die rug aan rug op een berg zitten. Even symbolisch als haar vredesduif. Ik wens haar wederzijds en gemeend alle goeds toe. Maar of we elkaar verder nog iets te vertellen hebben? Ik geloof eigenlijk van niet, en dat is eerder een kwestie van niet willen dan van niet kunnen.

9 januari

Een kleine bloemlezing uit de onuitputtelijke doos 'Persoonlijke correspondentie':

Het regent hier alle dagen, en er staat een scherpe wind. We kunnen niet buiten komen en onze vakantie is nu reeds mislukt.

In de brieven van mijn vader speelt het weer – toen nog het 'weder' – een prominente rol. Hij schreef me in zijn mooie regelmatige handschrift voornamelijk als hij en mijn moeder op vakantie waren. Als zondagskind en controlefreak wist hij alles en iedereen naar zijn hand te zetten. Maar op het weder had hij geen vat. Dat heeft hem levenslang dwarsgezet, maar het heeft ook ijzersterke vakantiequotes opgeleverd.

Ik heb een tattoo op mijn hart laten zetten, een zin uit de Upanishadverzen. Life is beautiful.

Boodschap op een ansichtkaart uit Thailand van een zo goed als platonische liefde uit de tijd dat tattoos nog uitsluitend voor zeebonken, motorhelden en ander stoer volk bestemd waren. P. behoorde tot geen van deze groepen. Zijn atypische tekst springt eruit tussen de tientallen mededelingen op de achterkant van de kaarten die ik al jarenlang bewaar: met zicht op zee, met besneeuwde Alpentoppen, met de Arc de Triomphe en de scheve toren van Pisa. *Het weer valt mee en het eten is naar wens*, lees ik in vele variaties. Op een kaart met een stierenvechter staat deze boodschap: *Alle dagen zon maar spijtig dat ze hier alles in olijfolie bakken.*

Lieve tante. Ik heb een lelijk geschrift en ik weet niet wat ik naar u moet schrijven maar ik moet van mama.

Een welwillende poging tot correspondentie van mijn toen achtjarige petekind.

*Waarom mocht ik niet op je verjaardagsfeest komen en M. wel?
Ik dacht dat wij soulsisters waren.*

Mooi niet dus. Dat is nu de tweede keer dat je me buitensluit.

Geen puberdispuut maar een klacht van een verongelijkte leeftijdgenote die niet op mijn vijftigste verjaardag was uitgenodigd.

Als je straks zo wordt, kom ik alleen nog bij je langs als ik grauwe staar heb.

Een minnaar van weleer die wellicht nooit op de shortlist voor de subtiliteitsprijs terecht zal komen, schreef deze boodschap op de achterkant van een kaart waarop een door cellulitis geplaagde en aan morbide obesitas lijdende middelbare dame door haar eveneens zwaarlijvige vriendinnen uit het zwembad wordt gehesen. Verblind door de omstandigheden, beschouwde ik het kaartje-met-tekst als een soort compliment. Nu denk ik: hufter!

Neem af en toe een moment voor jezelf met een goed boek en een theetje, Amma. Een van de vele memootjes met goede raad van mijn toen twaalfjarige oudste kleindochter, dat ik na een logeerpartij op mijn hoofdkussen vond.

13 januari

Zaterdag. Vanmiddag brengt de firma Vanden Borre mijn nieuwe kijkbuis. Per mail werd me gemeld dat het televisietoestel – het kleinste en minst digitale uit de hele showroom – bezorgd zal worden met een vrachtwagen van acht meter lengte. Of ik voor een parkeerplaats in mijn straat wil zorgen, zo dicht mogelijk bij het pand van afgifte. Wat wordt van me

verwacht? Dat ik 's nachts een rij eetkamerstoelen neerzet in de schaarse parkeerhavens van mijn straat? Eigenlijk vind ik dat parkeren met acht meter lange vrachtwagens niet tot de besognes van de klant hoort. Ik wacht dus gelaten op de dingen die komen zullen.

Ondanks de bevende verticale strepen op mijn oude tv en veel plaatselijke sneeuwbuien op bepaalde zenders, heb ik de aankoop van een nieuw toestel veel te lang voor me uitgeschoven omdat ik ervan overtuigd was dat je alleen nog digitale homecinema's met vijfennegentig kanalen kunt kopen, met plaspauzeknoppen, voorprogrammeren, uitgesteld kijken, Netflix en allerlei slimmigheden die ik toch niet begrijp. Ik ben een ouderwetse televisiekijker: als er iets is wat me interesseert, kijk ik. Is er niets wat me boeit, dan kijk ik niet. Zo simpel is dat. Mis ik iets wegens uithuizigheid, dan zij het zo. Ik ga heus geen achterstallige aflevering van *De Slimste Mens* op een donderdagmiddag bekijken omdat ik woensdagavond op stap was. Je moet al eens iets gemist hebben in het leven, daar word je sterk van. Bovendien lijd ik aan een ernstige vorm van knoppenvrees en heb ik een panische angst voor nieuwe elektrische en elektronische apparatuur. Dat heb ik van mijn moeder geërfd. De hele wereld kan ik aan, maar alleen nog maar denken over een nieuwe laptop of wasmachine kan me geheel van slag brengen.

Pas nadat mijn zonen me ervan overtuigd hebben dat je ook een eenvoudige kijkbuis kunt kopen waar je op grootmoeders wijze zonder poespas naar kunt kijken, ga ik door de knieën en schaf me een nieuwe aan. Het belangrijkste criterium is dat hij in mijn rode kast past, want als de tv niet aanstaat, hoef ik hem ook niet te zien. Bij de aankoop heb ik langs mijn neus weg 'analoog' tegen de verkoper gezegd, waardoor hij me heel serieus nam. Die weet van wanten, zag ik hem denken.

Ze zijn een halfuur te vroeg, de twee vriendelijke en uiterst beleefde mannen die mijn nieuwe aanwinst komen afleveren en aansluiten. Waar ze geparkeerd hebben met hun acht meter lange gevaarte, komt niet ter sprake. Ze zijn afkomstig uit Irak en Afghanistan, melden ze me desgevraagd. De jonge Afghaan spreidt mijn fleecedekentje uit op tafel en legt er behoedzaam de nieuwe beeldbuis op, alsof hij een baby gaat verschonen. De iets oudere, goedlachse Irakees ontwart de Gordiaanse knoop van snoeren, driewegstekkers en ander taai ongerief achter mijn kast, en demonstreert hoe de afstandsbediening werkt. 'Ik heb nog nooit zoveel boeken bij elkaar gezien,' zegt hij met een ongelovige blik op mijn welgevulde Billy's. 'Hebt u die allemaal gelezen?' Dat ik ze voor een groot deel ook zelf geschreven heb, hou ik maar stil. Een mens moet zijn plaats kennen.

De nieuwe afstandsbediening luistert bij de minste aanraking, in tegenstelling tot de vorige die soms lichte bliken van levensmoeheid vertoonde. Op de bank liggend probeer ik alle knopjes uit en sta geheel perplex door de streeploze landschappen, de heldere, blauwe luchten, maar ook door de gezichten van BV's die ik veel gaver en gladder had ingeschat. Een gevoel van klein geluk doorstroomt me: het is allemaal veel minder eng dan ik had gedacht. Vanavond ga ik na een lavendelbad naar een film op Canvas kijken in mijn nieuwe Damart-pyjama. Een halfuur geleden kreeg ik een appje van mijn dochter: ze is weer veilig thuis na haar Bangladesh-reis. Een naïef-idealistische zucht van opluchting ontsnapt me.

Ik zet de verwarming een tikje hoger en werp nog even een blik op mijn laptop. Er komt net een mail van mijn broer binnen, gericht aan mijn zus en mij.

'Slecht nieuws, sisters' is de titel.

Dat is veel sneller dan ik gevreesd had.

21 januari

Sommige data staan voor eeuwig in mijn herinnering gebeiteld. Die van vandaag is er zo een: de naamdag van de Heilige Agnes, die als dertienjarige maagd en martelares haar leven offerde voor het christelijk geloof. Vanaf de papschool tot en met de middelbare school was ik leerling aan het Sint-Agnesinstituut in Borgerhout, dat aanvankelijk Sint-Agnesgesticht heette. Dat leverde ons op 21 januari altijd een vrije dag op.

Vandaag echter, zondag of niet, is het werkdag voor me. We vieren Toast Literair, een actie van het Davidsfonds dat overal te lande schrijverslezingen combineert met een feestelijk ontbijt of brunch. Om negen uur al mag ik aantreden in Westerlo waar de ochtendstond goud in de mond heeft. Maar als matineus mens deert me dat niet. Integendeel: 's morgens ben ik fris, fruitig en op mijn best. Met de trein van 7.52 uur zal ik me naar Herentals begeven, waar iemand van het feestcomité me ophaalt bij het station.

Om half zeven gaat de wekker. Na een kopje thee en een kommetje yoghurt met granola en bosbessen begeef ik me naar buiten. Op het begijnhof slaapt iedereen nog, mijn koffertje-op-wielen vol boeken draag ik door het steegje om mijn burens niet wakker te ratelen. Ook in de buitenwereld is het nog doodstil. Op de Ossenmarkt, het plein vlak bij mijn huis, staat een haveloze man in de lichtkring van een straatlantaarn. Helemaal nuchter lijkt hij niet. Op zijn rug draagt hij een grote juten zak, zo een waar Zwarte Piet – toen hij nog bestond – stoute kinderen in vervoerde naar Spanje. Zo onzichtbaar mogelijk sluip ik langs de muren, maar door het geluid van mijn voetstappen schrikt de man op uit zijn overpeinzingen.

'Madame, madame,' roept hij, zwaaiend met zijn vrije

arm. In een paar kwieke stappen staat hij naast mij. 'Weet u waar het station is? De middenstatie? Ik heb het al aan twee politieagenten gevraagd maar die wilden het niet zeggen. Het zit namelijk zo...'

Ik wil niet weten hoe het namelijk zit. Het is nog veel te vroeg om de biografieën en/of avonturen van onbekenden aan te horen. Als een goede burger wil ik deze verdoolde medemens de weg naar het station wel wijzen, maar dan een andere dan ikzelf neem en zonder veel begeleidende tekst.

'Kijk,' wijs ik. 'Als je die straat tot het einde uitloopt, kom je op de Sint-Jacobsmarkt en daar moet je linksaf. Volg gewoon de tramrails, dan zie je na een tiental minuten aan je rechterzijde het Centraal Station.'

'Echt waar?' vraagt hij.

'Echt waar,' zeg ik. 'Probeer het maar.'

Ik gluur nog even naar de juten zak als hij doorloopt, maar die blijft onbeweeglijk op zijn rug hangen. Als ik zelf door de modderpoelen waad die bij 'de knip van de Leien' horen, zie ik de man aan de overkant naast de tramrails sjokken. Hij praat in zichzelf en aan zijn lichaamstaal te zien is het geen opbeurend gesprek.

De trein is nagenoeg leeg. Op de voorbischietende plassen en sloten ligt een dunne laag ijs, de weilanden zijn wit berijpt en nevelslierten zweven als spookjes door het landschap. Tussen Lier en Kessel trekt de dageraad uitbundige, oranje strepen in de zwarte lucht. Als ik stipt op tijd in Herentals arriveer, staat mijn chauffeur me al op te wachten in de stationshal.

'Madame, madame,' hoor ik plots achter me. Daar staat de man met de juten zak. Bij daglicht ziet hij er veel ouder en minder gevaarlijk uit dan vanmorgen in de donkere stad. Hij glimlacht breed en zegt: 'Dat hebt u goed uitgelegd. Ik

heb de statie zonder moeite gevonden. Nog een prettige dag verder.'

Dat wordt het zeker. In boekencafé Libro zit het publiek al te popelen aan de gedekte tafels. De broodjes en croissants ruiken naar zondagmorgen, de zachtgekookte eitjes worden warm gehouden door gebreide mutsjes met een pompon. De gastvrouw zet een glaasje cava voor me neer. Goed voor mijn spraakwater, zegt ze. Het is klokslag negen uur: ik zit aan de bubbels in goed gezelschap in een knus café. En dat heet dus werken. Over mijn leven en schrijven praten, hoort voor mij thuis in het rijtje van ademen, eten en slapen. Ik doe het anderhalf uur lang met groot enthousiasme, met niets in de handen en niets in de mouwen, zonder beamer of powerpoints.

Zijn er nog vragen?

'Een vraag heb ik niet, wel een opmerking,' zegt een vrouw op de eerste rij. 'Ik had eigenlijk nog nooit van u gehoord. Maar nu ga ik al uw boeken lezen.'

Daar doen we het dus voor.

23 januari

H., een van mijn burens, gaat een weekje met vakantie. Ze meldt me dat ik haar kat niet hoeft te voeden, uit te laten of te troosten, een taak die ik weleens op me neem tijdens haar afwezigheid. Er komt namelijk iemand in haar huis logeren en de honneurs waarnemen. 'Een Zwitserse pensionado, gevonden via een website voor huisdierenoppas. Misschien iets voor jou!' suggereert ze.

'Ik heb toch geen huisdieren,' protesteer ik.